

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/215/2021
Identifikačné číslo spisu:	8310211009
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8310211009.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu CHEMES, a.s. Humenné, so sídlom v Humennom, Chemlonská 1, IČO: 31 695 426, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bröstl & Čentík s.r.o., so sídlom v Košiciach, Rázusova 1, IČO: 50 560 011, proti žalovanej B. V. O., bývajúcej v K., V. N. XX, zastúpenej JUDr. Jánom Havlátom, Advokátska kancelária HAVLÁT & PARTNERS, so sídlom v Bratislave, Rudnayovo námestie č. 1, o ochranu dobrej povesti právnickej osoby, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 5 C 183/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2020, sp. zn. 17 Co 56/2019, takto

rozhodol:

Dovolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 29. septembra 2020, sp. zn. 17 Co 56/2019 z r u š u j e v celom rozsahu a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí prvým rozsudkom zo dňa 25. júna 2013, č. k. 5 C 183/2010-382 žalobu zamietol a rozhodol, že o trovách konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vychádzal zo skutočnosti, že vyjadrenie žalovanej nemohlo poškodiť dobrú povesť žalobcu mimo oblasť zamestnanosti v iných oblastiach jeho spoločenskej činnosti. Žalobca je silným subjektom vo svojej podnikateľskej sfére.

1.1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením zo dňa 22. októbra 2013, č. k. 17 Co 163/2013-449 napadnutý prvoinštančný rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že je potrebné náležitým spôsobom zistiť skutkový stav, vysporiadať sa s námietkami strán sporu a vyhodnotiť, či prejav žalovanej mal charakter hodnotiaceho úsudku, alebo skutkového tvrdenia, či a akým spôsobom je možné hodnotiť prejav žalovanej v súvislosti s vykonávaním jej verejnej funkcie a v akom postavení tento prejav predniesla. Ďalej je potrebné vyhodnotiť kolíziu dvoch práv a to práva žalobcu vyplývajúce z § 19b Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a práva žalovanej na prezentovanie informácií a na slobodu prejavu.

2. Okresný súd Humenné následne v poradí druhým rozsudkom zo dňa 8. apríla 2014, č. k. 5 C 183/2010-466, žalobu zamietol a opäť rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté do 30 dní od

právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštalácie dospel k záveru, že v danom prípade dochádza k stretu dvoch práv, a to politického práva verejne činné fyzickej osoby na slobodu prejavu zaručené Ústavou Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) s občianskym právom právnickej osoby na ochranu proti neoprávnenému zásahu do dobrej povesti. Vyhodnotil, že žalovaná svoje výroky predniesla ako poslankyňa mestského zastupiteľstva na zasadnutí Mestského zastupiteľstva Humenné pri prerokovaní riadne schváleného programu. Nešlo o verejný prejav, ale o prejav k úzkemu okruhu osôb s možnosťou zverejnenia televíziou. Dospel k záveru, že žalovaná mala právo na takýto prejav názoru a dokonca mala povinnosť upozorniť na možné následky v politike zamestnanosti mesta. Vyhodnotil prejav žalovanej ako hodnotiaci úsudok a ďalej zistil, že aj keď prejav bol v niektorej časti nepresný, nebol príčinou poškodenia dobrej povesti žalobcu a nebol natoľko závažným aktom, ktorý by spôsobil poškodenie dobrého mena žalobcu. Nevybočil zo štandardného rámca hodnotiacich úsudkov bežne prezentovaných na zasadnutiach samosprávnych krajov, preto žaloba bola zamietnutá.

2.1. Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 13. januára 2015, č. k. 17 Co 113/2014-512, prvoinštančný rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Prvoinštančnému súdu uložil povinnosť odstrániť nedostatky vytýkané v pôvodnom odvolacom rozhodnutí (č. k. 17 Co 163/2013-449) vo vzťahu k riadnemu poučeniu strán sporu a k riadnemu odôvodneniu rozhodnutia súdu prvej inštalácie, uložil mu povinnosť sa zaoberať uplatňovanými výrokmi žalobcu a zistiť, či skutočne každý jeden výrok, ktorý označil žalobca, má charakter nepravdivého tvrdenia, resp. či ide o subjektívne nepravdivé hodnotenie žalobkyne pred mestským zastupiteľstvom. Pokiaľ prvoinštančný súd zistí, že v prvých piatich výrokoch ide o skutkové tvrdenia, v takom prípade vo vzťahu ku každému jednotlivému výroku bude potrebné zistiť, či tieto tvrdenia boli pravdivé, v akom rozsahu neboli pravdivé, resp. skresľujúce skutočnosť a či došlo na základe takto skreslených informácií k zásahu do práva žalobcu na dobrú povesť, resp. jej hospodárske postavenie na trhu. Vo vzťahu k hodnotiacemu úsudku, ktorý môže vyjadrovať subjektívny názor žalovanej, uložil povinnosť zistiť, na základe akých informácií žalovaná dôvodila tieto tvrdenia, čo bolo primárnym cieľom poskytnutia týchto informácií, či sa tieto informácie v celom rozsahu zakladajú na pravdivých základoch ako celku, alebo len určitej časti, a uložil povinnosť vyhodnotiť kolíziu slobody prejavu, ktorú využila žalovaná a právo žalobcu na ochranu dobrej povesti a hospodárskeho postavenia na trhu.

3. Okresný súd Humenné v ďalšom konaní v poradí tretím rozsudkom zo dňa 15. novembra 2016, č. k. 5 C 183/2010-517 žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Dospel k záveru, že výroky žalovanej je možné rozdeliť na dve časti, a to výroky „Žalobca požiadal príslušný úrad práce o príspevok pre 470 zamestnancov, ktorí by mali pracovať 2 mesiace v režime na 65 %“, „O príspevok bolo požiadané pre všetkých zamestnancov žalobcu“, „U všetkých zamestnancov navrhovateľa hrozí riziko výpovede“, „Žalobca nahlásil príslušnému úradu práce, že prepustí 470 zamestnancov, ak štát nezaplatí príspevok, o ktorý žalobca žiada“, „Žalobca má v úmysle prepustiť 470 svojich zamestnancov“, ktoré výroky sa týkajú otázky zamestnanosti, počtu zamestnancov a poskytnutia príspevkov. Tieto výroky žalovaná predniesla ako poslankyňa Mestského zastupiteľstva Humenné na zasadnutí mestského zastupiteľstva pri prerokovaní riadne schváleného programu. Nešlo o verejný prejav, išlo o prejav úzkemu okruhu osôb s možnosťou zverejnenia televíziou. Žalovaná si mala byť vedomá toho, že sa stane vecou verejného záujmu a že môže dôjsť k poškodeniu dobrého mena, ak uvedie nepravdivé informácie. Išlo o vyjadrenie žalovanej v rámci plnenia úloh a plnenia poslankyne, na čo mala právo, ako aj povinnosť, pretože bola členkou rôznych inštitúcií a výborov. Žalovaná získala informácie týkajúce sa poskytnutého príspevku priamo z úradu práce a žalovaná sa aktívne zaujímala o otázku zamestnanosti v okrese Humenné svojou prácou v komisiách na úrade práce. Žalovaná ako verejne činná osoba ako poslankyňa mestského zastupiteľstva mala právo na vyjadrenie svojho názoru, ako aj povinnosť upozorniť na možné dôsledky v politike zamestnanosti mesta. Bola povinná si však fakty overiť aj v prípade použitia štatistických údajov. Pokiaľ nepoznala presné údaje, mala použiť výraz označujúci približný počet zamestnancov. Použila presnú cifru bez overenia jej opodstatnenosti, pričom rozdiel medzi počtom zamestnancov žalobcu ohrozených prepúšťaním a žalovanou zverejneným počtom je značný. Tento výrok žalovanej môže byť považovaný za nepresnosť, môže byť pochopený ako bulvárna správa s negatívnym dopadom na dobré meno žalobcu, ale aj ako údaj burcujúci členov mestského zastupiteľstva k riešeniu problémov zamestnanosti. Prvoinštančný súd považoval tento výrok

za prednesený s cieľom riešenia problematiky zamestnanosti v meste, jej vystúpenie sa netýkalo iba žalobcu, ale aj ďalšieho subjektu na území Mesta Humenné, a to nemocnice Humenné. Súd prvej inštancie posudzoval tieto výroky ako hodnotiace úsudky. Žalovaná na ich zverejnenie mala právo, pretože ich predniesla v súvislosti s plnením úloh poslanca na základe ňou zistených skutočností. Presnosť údajov žalovaná nepoprela. Bolo zistené, že vo výroku boli použité nepresné čísla o prípadnom prepúšťaní zamestnancov žalobcu. Tento hodnotiaci úsudok však prvoinštančný súd považoval za oprávnený a spĺňajúci kritériá vecného, konkrétneho a primeraného úsudku. Navyiac žalovaná vystupovala ako poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky, poslankyňa samosprávneho kraja a poslankyňa mestského zastupiteľstva a žalobca je subjektom pôsobiacim v citlivej energetickej oblasti. Formou a obsahom bol prejav primeraný, nevybočoval z medzí nutných na dosiahnutie sledovaného cieľa a zlepšenie zamestnanosti v meste. Tieto hodnotiace úsudky neboli príčinou poškodenia dobrej povesti žalobcu, neboli natoľko závažným aktom, aby spôsobili poškodenie dobrého mena žalobcu. Vzhľadom k miestu, času prednesu a k účelu výroku nevybočoval zo štandardného rámca hodnotiacich úsudkov bežne prezentovaných na zasadnutiach samosprávnych krajov. V tejto časti prvoinštančný súd považoval žalobu za neopodstatnenú. Zaoberal sa aj výrokom, podľa ktorého: „Podnikatelia v Parku Chemes sú nespokojní, lebo išla dole elektrina a oni majú vyššie teplo a majú vyšší chlad a rozmyšľajú o tom, ako aj Titex, že odsťahuje svoje veci, aby Müller sa odsťahoval do parku Myslína a Titex sa celý presťahuje do Gutmanova, pretože nemajú lepšie podmienky na podnikanie, keďže išla dole elektrina. Viem, že majú vysoký chlad a teplo, čiže podmienky v tomto parku nie sú ideálne na príjem investorov“, ktorý výrok považoval za hodnotiaci úsudok, kde žalovaná vyjadrila svoj subjektívny názor na podnikanie v priemyselnom parku, ktorý predniesla ako poslankyňa Mestského zastupiteľstva Humenné na zasadnutí mestského zastupiteľstva pri prerokovaní riadne schváleného programu. Presné znenie bolo uverejnené v zápisnici z tohto mestského zastupiteľstva, nešlo o verejný prejav, ale o prejav úzkemu okruhu osôb s možnosťou zverejnenia televíziou. Žalovaná si mala byť vedomá toho, že sa stane vecou verejného záujmu a že môže dôjsť k poškodeniu dobrého mena, ak uvedie nepravdivé informácie. Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, čo na výroku žalovanej uvedenom v tomto odseku je nepravdivé a ako také vyjadrenie žalovanej na zasadnutí mestského zastupiteľstva je spôsobilé zasiahnuť do dobrej povesti právnickej osoby. Na strane žalovanej nebolo preukázané, z akých skutočností vychádzala pri prednesení tohto výroku. Dospel k záveru, že žalovaná vychádzala z pravdivých informácií, pretože spoločnosť Titex síce neodišla, ale ostala v priemyselnom parku, pretože dostala samostatnú budovu, ale odišla spoločnosť Müller, a preto aj v tejto časti považoval žalobu za nedôvodnú. Žalobu zamietol, pričom vychádzal z § 19b ods. 2, 3 OZ, aplikoval čl. 26 ods. 1, 2 ústavy a čl. 46 ods. 3 ústavy. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 13. februára 2018, sp. zn. 17 Co 13/2017 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že: I. Žalovanej uložil povinnosť zabezpečiť na svoje náklady uverejnenie ospravedlnenia v miestnom periodiku s názvom Humenský Korzár v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku znenia: „W.. V. O. ako verejne činná osoba sa ospravedľujem obchodnej spoločnosti CHEMES, a.s., Humenné za to, že som na rokovaní Mestského zastupiteľstva Mesta Humenné, ktoré sa konalo dňa 23.6.2010 uviedla na adresu tejto spoločnosti nepravdivé skutkové tvrdenia a neprimerané hodnotiace úsudky týkajúce sa prepúšťania zamestnancov tejto spoločnosti, ktorými som neoprávnene zasiahla do dobrej povesti obchodnej spoločnosti CHEMES, a.s. Humenné.“ Pre prípad, že žalovaná svoju povinnosť v stanovenej lehote nesplní, uložil jej povinnosť strpieť uverejnenie tohto ospravedlnenia žalobcom na náklady žalovanej; II. Žalovanej uložil povinnosť predniesť na najbližšom rokovaní Mestského zastupiteľstva Mesta Humenné nasledujúcim po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku ospravedlnenie v znení: „Ospravedľujem sa obchodnej spoločnosti CHEMES, a.s., Humenné za to, že na rokovaní Mestského zastupiteľstva Mesta Humenné, ktoré sa konalo dňa 23. júna 2010 som uviedla na jej adresu nepravdivé skutkové tvrdenia a nepravdivé hodnotiace úsudky, týkajúce sa prepúšťania zamestnancov tejto spoločnosti, ktorými som neoprávnene zasiahla do dobrej povesti obchodnej spoločnosti CHEMES, a.s., Humenné.“; III. Žalovanej uložila povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 5 000 eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku; IV. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, prípustnosť ktorého odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ CSP, keďže podľa jej názoru súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedla, že z materiálne poňatého práva na súdnu ochranu rezultuje právo účastníka konania a povinnosť súdu, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Súd nemôže opomenúť žiadnu skutkovo alebo právne významnú otázku, pretože to je znak arbitrárnosti. Napadnuté rozhodnutie považuje za nepresvedčivé v dôsledku nedostatočného odôvodnenia. Podľa jej názoru jadrom sporu v konaní sa stali tri, respektíve štyri základné otázky, týkajúce sa výrokov žalovanej prezentovaných na rokovaní mestského zastupiteľstva Mesta Humenné konanom dňa 23. júna 2010, a to, či tieto výroky mali charakter skutkových tvrdení alebo hodnotiacich úsudkov, či boli tieto výroky, v prípade skutkových tvrdení pravdivé alebo nepravdivé, v prípade hodnotiacich úsudkov primerané alebo neprimerané, či boli tieto výroky protiprávnym zásahom do dobrej povesti žalobcu a/alebo či tieto výroky požívali ochranu v režime práva na slobodu prejavu a prezentovanie informácií.

6. Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

7. Na dovolanie žalovanej Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo dovolací súd“) uznesením zo dňa 30. januára 2019, sp. zn. 1 Cdo 144/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vrátil mu ho na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že odvolací súd sa bezo zbytku nezhostil povinnosti zistiť skutkový stav veci, vec správne právne posúdiť a svoje rozhodnutie aj zrozumiteľne a vyčerpávajúcym spôsobom vysvetliť a zdôvodniť. Odvolací súd neskúmal a nevysvetlil všetko, čo je v prípadoch ochrany dobrej povesti skúmať potrebné, ako aj to, či došlo k zásahu do práv žalobcu, či tento zásah bol v súlade so zákonom a či tento zásah v súlade so zákonom bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. V konaní podľa § 19b ods. 3 OZ sa vychádza zo zásady, že dobrú povesť má právnická osoba od svojho vzniku. Dobrú povesť právnickej osoby je nevyhnutné v konkrétnom prípade hodnotiť podľa jeho správania sa v obchodných vzťahoch. Ak si právnická osoba neplní svoje záväzky riadne a včas, nemožno dospieť k záveru, že ide o právnickú osobu, ktorá by požívala dobrú povesť. Samotné zverejnenie nepravdivého údaj, dotýkajúceho sa povesti právnickej osoby, zakladá spravidla zásah do dobrej povesti, avšak každé zverejnenie nepravdivých údajov nemusí automaticky znamenať takýto zásah. Ten je daný len vtedy, ak presiahol určitú prípustnú intenzitu do takej miery, ktorú už v demokratickej spoločnosti tolerovať nemožno. V tomto svetle si predovšetkým odvolací súd neujasnil, ktoré výroky sú predmetom konania, keď prvoinštančný súd dospel k záveru, že výroky týkajúce sa zamestnanosti, počtu zamestnancov a poskytnuté príspevky, ktoré výroky predniesla žalovaná ako poslankyňa Mestského zastupiteľstva Humenné na zasadnutí mestského zastupiteľstva pri prerokovaní riadne schváleného programu, pričom prejav vyhodnotil prvoinštančný súd ako neverejný, adresovaný úzkemu okruhu osôb s možnosťou zverejnenia televíziou a žalovaná ako verejne činná osoba, poslankyňa mestského zastupiteľstva mala právo na vyjadrenie svojho názoru, ako aj povinnosť upozorniť na možné dôsledky v politike zamestnanosti mesta. Prejav hodnotil ako hodnotiace úsudky, ktoré nezasiahli do osobnostných práv žalobcu.

Odvolací súd prejav žalovanej vyhodnotil ako nepravdivé skutkové tvrdenia a nepravdivé hodnotiace úsudky, pričom nevysvetlil v odôvodnení svojho rozsudku, ktoré výroky predstavujú skutkové tvrdenia a prečo sú nepravdivé a nevysvetlil, ktoré výroky predstavujú hodnotiace úsudky, prečo sú hodnotiace úsudky nepravdivé a ako túto nepravdivosť úsudku meral (mal preukázané). Nevysvetlil proporionalitu medzi právom žalobcu na ochranu dobrého mena (článok 8 Dohovoru) a právom na slobodu prejavu žalovanej ako poslankyne a političky (článok 10 Dohovoru). Bolo preto podľa dovolacieho súdu potrebné ustáliť, o aké výroky žalovanej konkrétne išlo, ustáliť, ktoré z predmetných výrokov sú hodnotiacimi úsudkami a ktoré skutkovými tvrdeniami, ktoré z výrokov predstavovali nepravdivé skutkové tvrdenia a zároveň či a ako zasiahli do práv žalobcu. Následne bolo potrebné vyhodnotiť, či zásah bol neoprávnený a či tu existuje príčinná súvislosť medzi zásahom a neoprávnenosťou zásahu. Až potom bude možné vyhodnotiť, či zásah presiahol prípustnú intenzitu do takej miery, že už ho nie je

možné v demokratickej spoločnosti tolerovať. Následne v konkurencii práva na slobodu prejavu a práva na ochranu dobrej povesti ustáliť, ktoré právo má prednosť a prečo (pozn. dovolacieho súdu - pre podrobnejšie zdôvodnenie porovnaj č. I. 659 tohto spisu).

8. Krajský súd v Prešove následne po doplnení dokazovania a v zmysle zrušujúceho uznesenia dovolacieho súdu rozhodol, a to rozsudkom zo dňa 29. septembra 2020 sp. zn. 17 Co 56/2019, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Vo svojom rozhodnutí odvolací súd vychádzal z ustanovení § 19b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Odvolací súd podrobne popísal celý priebeh konania, doplnil dokazovanie v niektorých častiach, ktoré boli vo veci nejasné, čo je to dobrá povest'/dobré meno právnickej osoby, v súvislosti s prezumpciou, uviedol podstatu inštitútu „hodnotiaceho úsudku“ a inštitútu „skutkového tvrdenia“ a v neposlednom rade odvolací súd vykonal test proporcionality. Na základe uvedeného uzavrel, že nezistil taký zásah žalovanej do dobrej povesti žalobcu (ako právnickej osoby), ktorý by bol neoprávnený.

9. Proti rozsudku dovolacieho súdu podal dovolanie žalobca, prípustnosť ktorého odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f/ CSP konkrétne namietal, že ním napádaný rozsudok neobsahuje riadne a preskúmateľné odôvodnenie vo vzťahu k zásadným otázkam, ktoré boli rozhodujúce pre výrok napadnutého rozsudku. Namietal, že test proporcionality, ktoré je dôležité pre rozhodnutie v takýchto, alebo obchodných veciach, nedáva jasné odpovede na otázky a absentujú odpovede a vysvetlenia, že aký význam má odpoveď na tú-ktorú otázku pre zásadný záver dovolacieho súdu, že žalovaná neoprávnene nezasiahla do dobrej povesti žalobcu. Rovnako vytýkal súdu prvej inštancie, že nesprávne posúdil výroky žalovanej ako „hodnotiace úsudky, keď sám uviedol, že tieto stoja na nepravdivých podkladoch, pričom ak by išlo o hodnotiaci úsudok, v takom prípade by nebolo možné predmetné výroky žalovanej podrobiť dokazovaniu. Dovolateľ bol presne opačného názoru, a teda, že výroky žalovanej boli skutkovým tvrdením, nakoľko išlo o dokázateľné fakty, ktoré sa opierajú o realitu. Namietal taktiež dokazovanie nesporných skutkových tvrdení z vlastnej iniciatívy súdu a k opakovaniu dokazovania odvolacím súdom. V zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP označila dve právne otázky, pri riešení ktorých sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Prvou právnou otázkou bolo: Je výrok, ktorého pravdivosť je možné overiť (resp. potvrdiť alebo vyvrátiť), skutkovým tvrdením alebo hodnotiacim úsudkom? Ako druhú právnú otázku uviedol: Predstavuje alebo nepredstavuje neoprávnený zásah do práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby taký hodnotiaci úsudok, ktorý je neprimeraný (bez pravdivého základu) a objektívne spôsobilý privodiť ujmu na dobrej povesti právnickej osoby? Dovolateľ pritom poukázal aj na niekoľko rozhodnutí dovolacieho súdu, a sice sp. zn. 4 Cdo 149/2009, 3 Cdo 61/2011, 4 Cdo 212/2007 a 6 Cdo 43/2012. Dovolateľ bol toho názoru, že výroky, ktoré proti nemu použila žalovaná neboli hodnotiacimi úsudkami, tak ako to právne posúdili sudy nižšej inštancie, ale výroky boli skutkovými tvrdeniami v čom aj videl nesprávnosť právneho posúdenia. Dovolateľ len výrok, označený pod písmenom f/ považoval za hodnotiaci úsudok.

10. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

12. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Keďže dovolací súd už raz, i keď za iných okolností (dovolanie podala žalovaná a odvolací súd rozhodol úplne inak) rozhodol a zrušil a vrátil rozhodnutie odvolaciemu súdu v predmetnej veci, tak

najvyšší súd si dovoľil vychádzať zo svojho prvého rozhodnutia a použiť aj rovnaké argumenty, judikatúru či názory vyšších súdnych autorít, nakoľko chce na ne opätovne poukázať, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu znovu neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov jeho postupov, ktoré viedli k samotnému rozhodnutiu.

dovolací dôvod
§ 420 písm. f/ CSP

14. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP najvyšší súd uvádza nasledovné.

15. Dovolací súd konštatuje, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces.

16. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vo svojom uznesení z 23. júna 2004, sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

17. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR (nález z 12. mája 2004, sp. zn. I. ÚS 226/03) za porušenie práva na spravodlivý proces treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vysporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

18. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu sa v odôvodnení svojho rozhodnutia súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v konaní.

19. Z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru ESLP. Z ustálenej judikatúry ESLP vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, (napríklad rozsudok vo veci *García Ruiz* proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I), podľa ktorej rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci (napr. rozsudok *Georgiadis* proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok *Higgins* a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I), tiež *Ván de Hurk* v. Holandsko, sťažnosť č. 16034/90, rozsudok z 19. apríla 1994, *Ruiz Torija* c. Španielsko, sťažnosť č. 18390/91, rozsudok z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29, *Hiro Balani* c. Španielsko, sťažnosť č. 18064/91, rozsudok z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B.

20. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, avšak s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. (I. ÚS 46/2005).

21. K uvedenej námietke nepreskúmateľnosti (t. j. nedostatku v odôvodnení) rozhodnutí súdov nižšej inštancie, dovolací súd poukazuje aj na stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dňa 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Od tohto stanoviska dovolací súd nevidí dôvod sa odkloniť aj za účinnosti aktuálnej právnej úpravy v CSP (§ 420 písm. f/).

22. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“.

23. V prejednávanej veci ide o prípad výnimočnosti uplatnenia druhej vety stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, zverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej Republiky R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. zmätočnosťnú vadu. Výnimka sa týka prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, o aký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, č. 8269/02, rozsudok z 23. júla 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že napr. ak odôvodnenie rozhodnutia obsahuje výkladom neodstrániteľné rozpory, protirečivosti (Ryabykh proti Rusku, č. 52854/99 rozsudok z 24. júla 2003).

24. Faktické a právne zdôvodnenie rozsudkov nižších súdov musia byť primerane obsiahle. Odvolací súd sa vysporiada ako s faktami, tak aj s právnou argumentáciou súdov nižších stupňov, rovnako ako s návrhmi predloženými od/dovolateľom odvolací súd sa musí zaoberať argumentmi od/dovolateľa (porovnaj Bochan proti Ukraine, č. 7577/02, § 84, 3. máj 2007).

25. Funkciou odôvodneného rozsudku (rozhodnutia) je umožniť stranám sporu podať účinný opravný prostriedok a ukázať im, že boli vypočuté, že dôvody rozhodnutia boli dostatočne jasné a zrozumiteľné a vzali do úvahy argumenty uvádzané v opravnom prostriedku (Klemeco Nord AB proti Švédsku, č. 73841/01, § 42, 19. december 2006).

26. Pokiaľ ide o judikatúru ESLP, týkajúcu sa štandardov vo veciach ochrany osobnosti a vzťahu článkov 8 Dohovoru (právo na súkromný a rodinný život) a článku 10 Dohovoru (právo na slobodu prejavu), táto je ustálená a zhrnutá napríklad vo veci Ringier Axel Springer a.s. v. Slovensko, (č. 41262/05), §§ 94-100, a veci Ringier Axel Springer a.s. v. Slovensko (3) (č. 37986/09), pričom môže byť sumarizovaná nasledovne:

- Sloboda prejavu predstavuje jednu zo základných zásad demokratickej spoločnosti a záruk pre tlač a má špeciálnu dôležitosť. Zatiaľ čo tlač nesmie prekročiť hranice dané v záujme „ochrany cti, reputácie alebo práv iných“, jej úlohou je sprostredkovať nestranné informácie a myšlienky vo verejnom záujme. Súčasne verejnosť má právo ich prijímať, v opačnom prípade by tlač bola neschopná zohrávať svoju základnú úlohu „verejného strážneho psa“.

- Právo na slobodu prejavu je aplikovateľné nielen na „informácie“ a „myšlienky“, prijímané alebo

považované za neurážajúce alebo za neutrálnu záležitosť, ale tiež na také, ktoré sa dotýkajú, šokujú alebo vyrušujú, obťažujú štát alebo inú časť spoločnosti. Navyše, sloboda novinára zahŕňa aj možný stupeň prejavu zveličenia, alebo až provokácie.

- Treba rozlišovať medzi uvedením faktov a hodnotiacimi úsudkami. Zatiaľ čo existencia faktov môže byť preukázaná, pravdivosť hodnotiacich úsudkov je overiť ťažké.

- Článok 10 Dohovoru negarantuje úplne neobmedzenú slobodu prejavu, hoci aj pokiaľ ide o vzťah mediálneho pokrytia záležitostí vážneho verejného záujmu. Za splnenia podmienok odstavca 2 tohto článku, realizácia tejto slobody obnáša aj „povinnosti a zodpovednosť“, ktorá sa tiež vzťahuje aj na tlač. Záruky dané článkom 10 Dohovoru vo vzťahu k novinárom pri prinášaní správ všeobecného záujmu je podriadená predpokladu, že títo konajú v dobrej viere v záujme priniesť a zabezpečiť akurátne a spoľahlivú informáciu v súlade s novinárskou etikou. Navyše, špeciálne dôvody sa vyžadujú pre nesplnenie si povinnosti overiť fakty, ktoré sú nactiutérhačské, ohovárajúce pre súkromné osoby. Skutočnosť, či takéto dôvody existujú, závisí od konkrétnej povahy a stupňa daného ohovárania ako aj jeho rozsahu, v rámci ktorého médiá môžu považovať dôvodne svoje zdroje informácií za spoľahlivé vo vzťahu k obvineniam.

- Test „nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti“ vyžaduje, aby súd určil, či namietaný zásah korešponduje s „naliehavou spoločenskou potrebou“. Pri posudzovaní existencie tejto „potreby“ a opatrení, ktoré je potrebné prijať, domácim autoritám je ponechaná určitá miera voľnej úvahy. Táto miera úvahy však nie je bezhraničná, ale je potrebné ju interpretovať ruka v ruku s Európskou kontrolou ESĽP, ktorého úlohou je dať konečné pravidlá, či obmedzenie tohto práva je dôvodné a v súlade so slobodou prejavu v rozsahu tak, ako je chránená článkom 10 Dohovoru.

27. Odôvodnenie odvolacieho súdu zjavne nedáva jasné a vysvetľujúce odpovede na zásadné otázky. Dovolací súd je práve naopak názoru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v určitých častiach nejednoznačné, nezrozumiteľné, nekonzistentné a protichodné. Preto je najvyšší súd toho názoru, že takéto rozhodnutie nemôže byť v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ako aj v zmysle vyššie uvedeného, adekvátnym, spravodlivým a odpovedajúcim rozhodnutím na zásadné otázky. Pri postupoch odvolacieho súdu chýbajú podrobnejšie opisy, ktorý by (do)vysvetľovali jeho proces rozhodovania. Prípustnosť a dôvodnosť videl najvyšší súd najmä v dvoch otázkach. Dovolací súd uvedie podrobnejšie dôvody svojho rozhodnutia.

28. Odvolací súd do svojho rozhodnutia zahrnul protichodné formulácie viet, na základe ktorých sa rozhodnutie môže javiť mylným a zmätočným dojmom, a to, keď zároveň uviedol vetu/vety „Uvedené výroky ako hodnotiace úsudky subjektívneho charakteru boli spôsobilé zasiahnuť do práv žalobcu na ochranu dobrej povesti právnickej osoby.....; odvolací súd pripúšťa, na rozdiel od prvoinštančného súdu, že týmto prejavom mohlo dôjsť k zásahu do práva žalobcu podľa § 19b OZ už len tým, že informovala zveličene a nepresne.“ a vetu „odvolací súd nezistil, že by zásah žalovanej do dobrej povesti žalobcu ako právnickej osoby bol neoprávnený.“ Toto sú zjavné protichodné názory, ktorým chýba buď nejaké prepojenie, ktoré by objasnilo súvis týchto dvoch protichodných informácií, alebo je potrebné tieto riadne zdôvodniť, alebo jedno z protichodných tvrdení odstrániť. Je nemysliteľné, aby v jednom rozhodnutí bol vyjadrený názor, že niekto je „vinný“ ale zároveň vyjadrený názor o jeho „nevine“ v rovnakej veci.

29. O žalovanej bolo nesporné, že je verejnou osobou, čo aj odvolací súd vo svojom rozhodnutí viackrát uviedol. Ako verejná osoba mala povinnosť zaujímať sa o veci verejné, zisťovať, poskytovať a šíriť informácie, týkajúce sa záležitostí verejného záujmu. Riadne a dostatočne nevyhodnotil a nevysvetlil proporционаlitu medzi právom žalobcu na ochranu dobrého mena (článok 8 Dohovoru) a právom na slobodu prejavu žalovanej ako poslankyne a političky (článok 10 Dohovoru). Síce test proporcionality urobil, no tento bol veľmi strohý, bez podrobného a vysvetľujúceho záveru, ktorým, by odvolací súd zhrnul, vysvetlil a objasnil svoje vlastné rozhodnutie. Na všetky otázky kto, o kom, čo, kde, kedy, ako (v zmysle sp. zn. II. ÚS 152/08) odpovedal jednou vetou. Pričom bližšie nevysvetlil konkurenciu, či v

danom prípade nadradenosť a podriadenosť týchto dvoch práv, práva na slobodu prejavu a práva na ochranu dobrej povesti. A Následne po vykonanom teste len veľmi v krátkosti uzavrel, že: Na základe uvedeného odvolací súd pri strete dvoch základných práv, a to práva na ochranu dobrej povesti a práva na slobodu prejavu zohľadnil všetky okolnosti danej veci. Sloboda prejavu predstavuje jeden z najdôležitejších základov demokratickej spoločnosti a jednou z hlavných podmienok pokroku a rozvoja každého jednotlivca a vzťahuje sa aj na právo vyslovovať svoje názory na obchodnú spoločnosť - žalobcu, ktorý požíva výhodu verejných zdrojov a tým vstupuje do verejnej sféry, kde je povinný strpieť rozumnú a primeranú mieru kritiky, či nepríjemné otázky a rôzne hodnotenia odbornej, politickej či bežnej verejnosti.

30. Dovolací súd však zastáva názor, že ak hoci aj súkromný podnikateľský subjekt, sa uchádza o poskytnutie verejných financií, tým momentom vstupuje do verejnej sféry a záujmu, v dôsledku čoho tu bude vždy záujem verejnosti na tom, aby zistovala v rámci verejnej diskusie alebo inak, ako tieto peniaze budú použité, v akej výške, za akých okolností, aby sa dozvedela možné riziká a podobne, či finančné prostriedky sú zverené spoľahlivému a zodpovednému subjektu.

31. V danom prípade z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu teda nepochybne vyplýva, že tento sa bezo zbytku nezhostil povinnosti zrozumiteľne a vyčerpávajúcim spôsobom vysvetliť a zdôvodniť svoje rozhodnutie.

32. Odvolací súd viac venoval pozornosti opisu celého deja a sledu udalostí v konaní, ako riadnemu odôvodneniu svojho rozhodnutia. I keď dovolací súd rozumie čo je mienené rozhodnutím odvolacieho súdu, nemôže ostať bez povšimnutia to, že nie je riadne a zrozumiteľne a vyčerpávajúco zdôvodnené.

33. Bude preto potrebné ustáliť a vyriešiť otázku vysporiadania sa protichodných názorov a následne v konkurencii dvoch práv, práva na slobodu prejavu a práva na ochranu dobrej povesti, ustáliť dôvody, ktoré právo má prednosť a hlavne prečo, a to pri zohľadnení všetkých relevantných okolností daného prípadu a dať presvedčivú odpoveď na to, na základe akých dôvodov tomu tak je.

34. Vzhľadom na dôvodnosť uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa následne ďalším dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nezaoberal.

35. V zmysle vyššie uvedeného dovolací súd nevyjadruje súhlas alebo nesúhlas s rozhodnutím ako takým, resp. nenabáda odvolací súd na ponechanie, či zmenu rozhodnutia.

36. Z dôvodov uvedených vyššie dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je procesne prípustné a vyvolalo účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho prieskumu.

37. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

38. Z týchto dôvodov preto dovolací súd dovolaniu vyhovel a rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil v celom rozsahu a podľa § 450 CSP mu vec vrátil na ďalšie konanie.

39. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.